

**«Кінь, шаблюка,
віпер в полі –
і ніхто не здолає
козацької долі!»**

Козаки – цікаве «явище» в українській історії. Існує багато різноманітних згадок про їх силу, мужність, розум, хитрість, але ж і досить часто мова йде про краплинки містики, що робить їх чимось більшим, ніж просто вояками.

Може й справді козаки були не такими вже й звичайними?

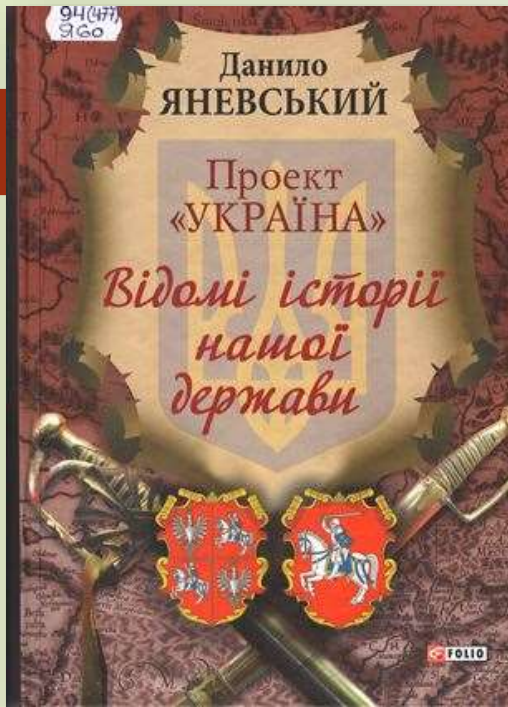

Історія українського козацтва : нариси у 2-х т. Т.1. / Нац. АН України, Ін-т історії України, НДІ козацтва. - К. : Вид. дім "Києво-Могилянської академії", 2006. - 799 с. : ил., цв.ил.

Через сто років після появи ґрунтовних праць з історії української козаччини Михайла Грушевського та Дмитра Яворницького сучасні українські історики на основі новознайдених документів і матеріалів та досягнень новітньої історичної науки створили узагальнений образ українського козацтва. До першого тому увійшли нариси, які охоплюють генезу та еволюцію козацтва, його цивілізацій- ну типологію, систему ціннісних орієнтацій та становлення політичної культури. Окрім того, розглянуто питання соціальної, військової, політичної та державотворчої діяльності українського козацтва від найдавніших часів до кінця XVIII століття. Розраховано на науковців, студентів і викладачів вузів, широкий читацький загал.

Історія українського козацтва : нариси у 2-х т. Т. 2. / НАН України, Ін-т історії України, НДІ козацтва; ред. В. А. Смолій. - К. : Києво-Могилянська акад., 2006 - 2007.

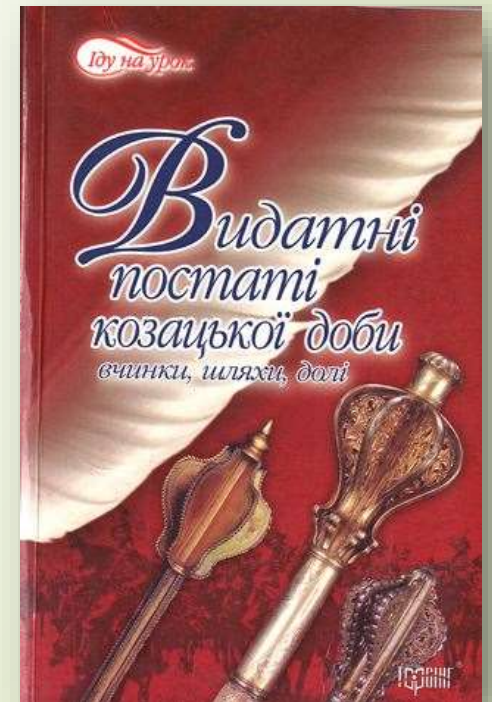
Яневський, Д. Б.

Проект "Україна". Відомі історії нашої держави [Текст] / Данило Яневський . - Харків : Фоліо, 2017. - 287 с. : цв. ил.

У новій книжці телеведучого, журналіста Hromadske.IV, доктора історичних наук Данила Яневського розповідається про те, що відбувалося на землі, яка зараз називається Україною, починаючи з середини X ст. до об'єднання 1386 року Королівства Польського та Великого князівства Литовського (до складу якого входила сучасна Правобережна Україна), а потім — до ліквідації полкової системи Гетьманщини та утворення 1781 року Київського намісництва, яке охоплювало всю територію сучасної України від Дніпра до Збруча. У книжці автор висловлює свій власний погляд на історію України і підкреслює, що історія Русі/України — це складова історії країн Центральної та Східної Європи.

Видатні постаті козацької доби : вчинки, шляхи, долі [Текст] : довідкове видання. - Х. : Торсінг-плюс, 2009. - 335 с. : ил.

Козацька доба - сліпуче яскрава епоха нашої історії, героїчна, жорстока, безмірно романтична епоха, коли нестямні пристрасті миттєво рятували або руйнували цілі держави, коли карколомні пригоди були звичною нормою буття, коли честь вважалася набагато ціннішою за життя, котре постійно балансувало на межі буття й небуття, а вчинки говорили за себе набагато красномовніше за будь-які, навіть найкрасивіші слова. Саме вчинки, діла, виявляють сутність людини, саме вони перш за все дають підстави вважати людину видатною особою.

Гуржій, О. І.

Гетьманська Україна [Текст] / О. І. Гуржій, Т. В. Чухліб. - К. : Вид-чий дім "Альтернативи", 1999. - 304 с. : іл. - (Україна крізь віки ; т.8)

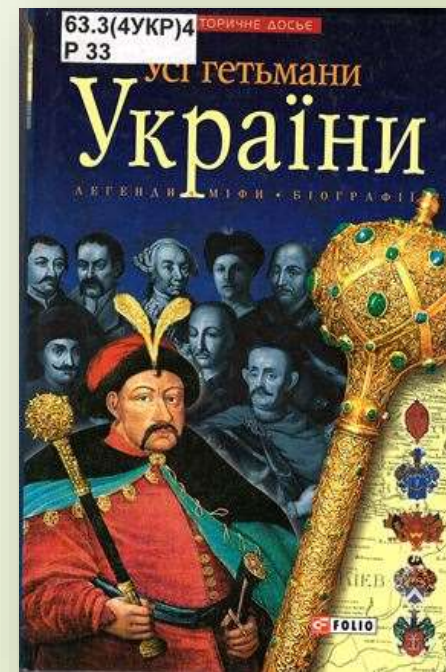
Нині виповнилося 350 років від початку Національно-визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького й виникнення козацької держави — Гетьманської України. Багато поколінь прийшло на зміну тим славним воїнам, які в далекому XVII ст. виборювали незалежність нашої Батьківщини, розбудовували своєрідну республіку з демократичними формами правління. Вона, мов квітка, розцвіла тоді в оточенні монархічних країн-сусідів на чолі з деспотичними володарями (королями, ханами, султанами, царями).

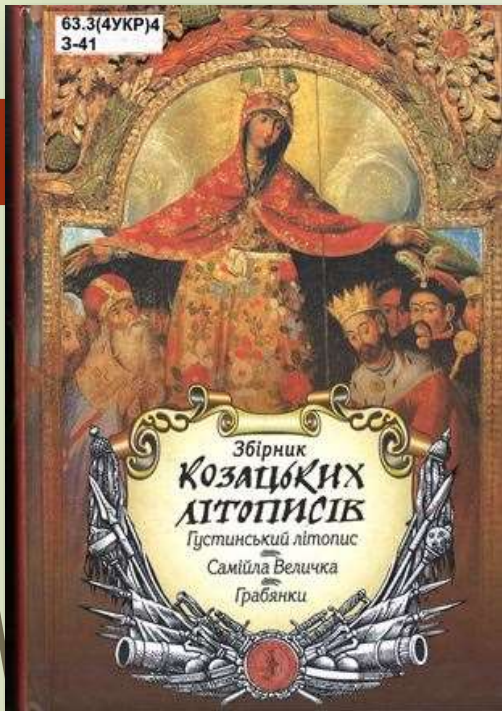
Якими ж, власне, були люди, що населяли Гетьманську Україну? В кого вірили, кому корилися, проти чого повставали? Про їхнє життя-буття, вболівання та надії, здобутки і втрати й піде мова в цій книжці.

Реэнт, О. П.

Усі гетьмани України [Текст] : легенди, міфи, біографії / О. П. Реэнт, І. А. Коляда. - Х. : Фоліо, 2007. - 414 с. - (Історичне досьє)

Українська Гетьманська держава за роки свого існування мала 17 гетьманів. Усі вони були носіями ідеї незалежної самостійної Української держави. Втіленню цієї ідеї в життя вони присвятили все своє життя, поставивши за мету вибороти звільнення українського народу від панування чужинців. Діяти цим гетьманам довелося в найскладніших, найтяжчих, іноді найтрагічніших для України історичних умовах. Дмитро Вишневецький прагнув звільнити південні українські степи від панування ханських орд, знищити турецькі фортеці в пониззях Дніпра, а згодом і оволодіти Чорноморським узбережжям. Петро Сагайдачний, Богдан Хмельницький, Іван Мазепа належали до тих постатей, чиїми іменами називають епохи. Окремі нариси в книжці присвячені Івану Виговському, Петру Дорошенку, Пилипу Орлику — видатним державним й політичним діячам, талановитим дипломатам. У книжці надається правдивий і об'єктивний життєпис цих, а також інших найвищих військових керівників українського козацтва.

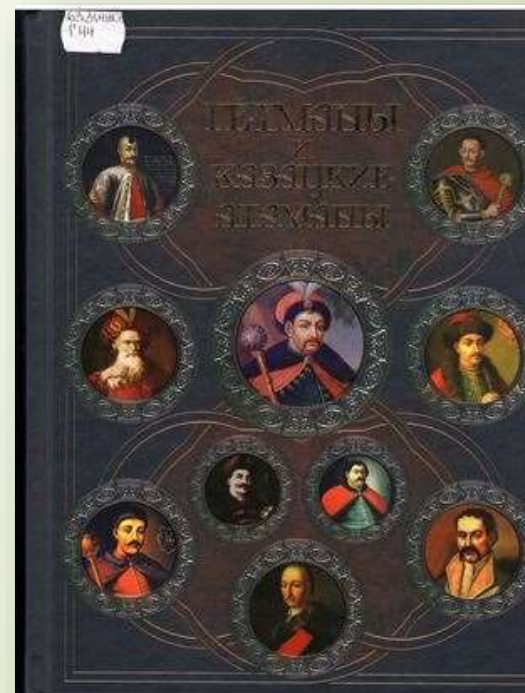

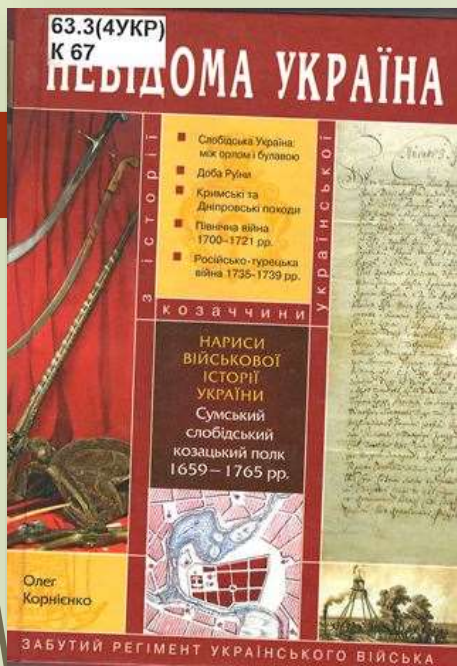
Збірник козацьких літописів: Густинський. Самійла Величка. Грабянки [Текст] : збірник / сост., пер. В. Кречотень, сост., пер. В. Шевчук, сост., пер. Р. Іванченко. - К. : Дніпро, 2006. - 967 с.

Цей збірник — унікальний корпус козацької історіографії. До нього входять: Густинський літопис — видатна пам'ятка української історичної прози першої половини XVII ст., що охоплює основні події всесвітньої історії, літописну історію Київської Русі, південно-руських князівств XII— XIV ст., Литовської Русі аж до історичних витоків козацтва; літопис Самійла Величка — наймонументальніший твір української історико-мемуарної прози XVII— XVIII ст. у двох томах. Перший том охоплює події 1648— 1659 рр. на Україні. Другий продовжує опис подій і закінчується 1700 р.; закінчує збірник літопис Грабянки — розповідь про походи та битви козацькі XVI—XVIII ст. Перебіг з писань різних літописців та з щоденника, писаного на війні, що точилася з поляками, зібраний зусиллями полковника Григорія Грабянки та підтверджений самотніми свідченнями старих жителів м. Гадяча 1710 р.

Гетманы и казацкие атаманы [Текст] / сост. И. Ю. Левашова. - Киев : Глория , 2014. - 383 с. : ил., цв. ил.

В історії всіх народів є свої історичні рубікони. Є така віха і в історії України. Це час зародження козацтва та його активних спроб створити свою державу-республіку — час видатних особистостей і великих гетьманів, про яких і розповідає ця книга.

Корнієнко, О. М.

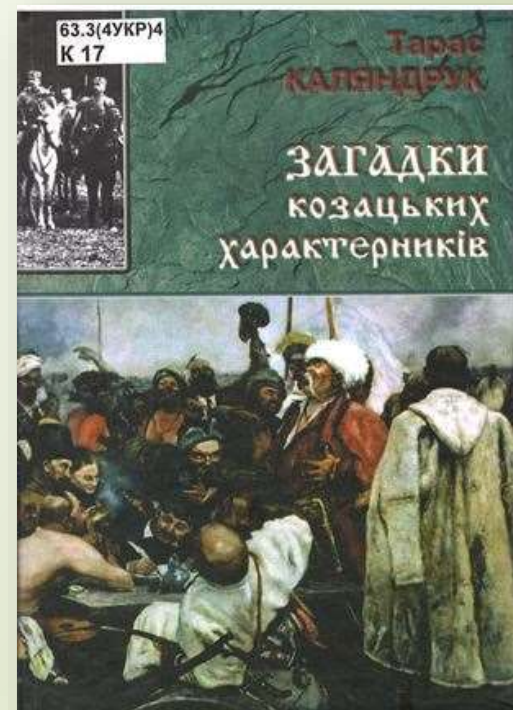
Нариси військової історії України. Сумський слобідський козацький полк 1659-1765 рр. [Текст] / Олег Корнієнко. - К. : Наш час, 2008. - 487 с. - (Невідома Україна).

Книгу присвячено малодослідженій сторінці історії одного з п'яти слобідських полків. Утворені на засадах полково-сотенного устрою та козацького самоврядування, слобідські полки були автономними формуваннями у складі Московської держави, що безпосередньо підпорядковувалися царському уряду. Видання приурочено до 350-річчя утворення Сумського козацького полку (1659-1765). Розраховано на істориків, студентів і всіх шанувальників військової історії.

Каляндрук, Т.

Загадки козацьких характерників [Текст] : монографія / Тарас Каляндрук. - Л. : Піраміда, 2007. - 287 с. : ил.

Це друга книга серії історичних розвідок Т. Каляндрука про славні бойові подвиги українських "лицарів духу", що були розпочаті у "Таємницях бойових мистецтв України". У книзі висвітлено малодосліджені сторінки української історії, міфології, культури, які по-новому розкривають сутність бойового духу та військового мистецтва українського народу через прадавні традиції військової бойової підготовки та вірування наших предків. Книга також містить унікальний ілюстративний матеріал, зібраний з найрізноманітніших давніх та сучасних джерел: ілюстрації до давніх видані, фрагменти фресок, графіті та рельєфних зображень, малюнки, світлини тощо. Книга буде цікавою для дослідників історії, культури, військової підготовки, а також для усіх, хто небайдужий до минулого та сучасного рідного краю.

Середюк, О. М.

Лицарі сонця [Текст] : іст. нарис / Олександр Середюк. - Луцьк : ВАТ "Волинська обласна друкарня", 2008. - 472 с. : ил.

У лицарському поклоні перед портретом українського козака, що експонується в Музеї історії сільського господарства Волині, шанобливо схилив голову гість з далекої Японії - Шихан Масахіко Танака. Що змусило знаменитого спортсмена (чорний пояс 8-й DAN) стати на коліно перед образом січовика?

Відповідь дає книга і не тільки на це запитання, але й на ряд інших: Хто такі козаки? Які їх звичаї і обряди? Якою була їх бойова підготовка, адже козаків запрошували, як спецвійська, у різні європейські країни. Ключова постать - козак, який уособив український ідеал чоловіка-воїна, що прагнув до волі і свободи, наділений такими психологічними рисами, як мужність, хоробрість, чесність, працьовитість. Йдеться не тільки про виховання й підготовку козака-воїна та відродження його в незалежній Україні, а й особливої касти - характерників. Автор аргументовано доводить, що «козак - не пияк». Розкриваються важливі відгалуження минулого козацтва, чого немає у поважних узагальнюючих виданнях з історії України.

Книга відрізняється розкутістю думок, оригінальністю поглядів, цікавістю викладу і стане добрим помічником не лише для учнів і студентів, викладачів-істориків, а й для широкого кола читачів, хто забажає «вичавити із себе раба».

Шевчук В. О.

Козацька держава як ідея в системі суспільно-політичного мислення XVI-XVIII ст. [Текст] : у 2-х кн. / В. О. Шевчук. - К. : Грамота, 2007

Книга сучасного українського історика та письменника — виклад історії однієї з найвизначніших ідей українського державотворення, де автор прагне не лише дослідити ті чи інші явища, а пере усім їх осмислити. Вона містить величезний масив інформації про становлення, розвиток і руйнацію Козацької держави. Значну увагу приділено міжконфесійному становленню та стосункам українців, висвітлено діяльність політичних і військових діячів доби козацької держави та пізніших часів. Видання має значну кількість ілюстрацій. Окремим розділом книзі подано документи до теми.

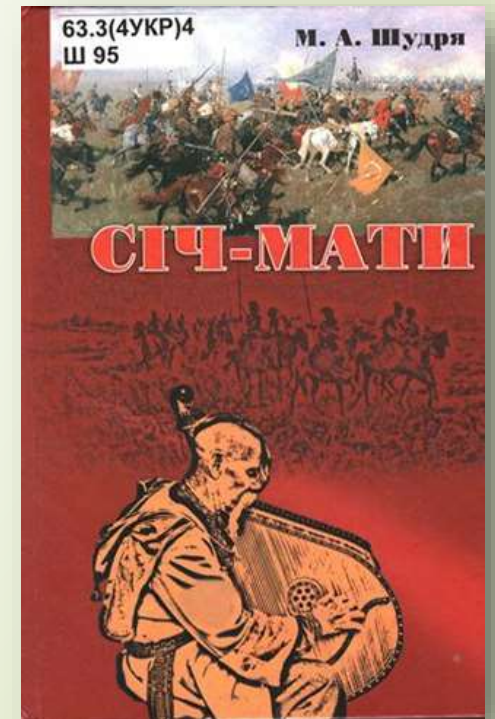
Для науковців, викладачів і студентів вищих навчальних закладів, та всіх, кому небайдужа українська історія ХУІ-ХУІІІ ст.

Шудря, М. А.

Січ-мати [Текст] / М. А. Шудря. - К. : ТОВ "Елібре", 2008. - 559 с.

Історична тематика, акумулюючи досвід поколінь, завжди має злободенне значення, оскільки на історію переносяться гостро актуальні проблеми, оцінки і переоцінки вузлових питань розвитку суспільства. Вона виступає як могутній імпульс національного відродження і саморозвитку держави. Не випадково, історична проза сьогодні, так само як два століття тому, зберігає найширшу читацьку популярність.

Козацтво, звісно ж, посідає в цьому ряду особливе місце.

Чухліб, Т. В.

Український гетьманат: проблеми міжнародного утвердження [Текст] / Тарас Чухліб. - К. : Наш час, 2007. - 153 с. : ил.

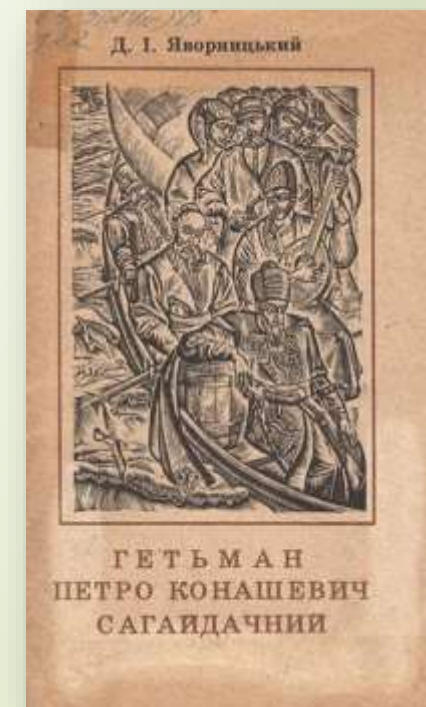
У праці розкривається проблема утвердження Українського гетьманату як суб'єкта міжнародних відносин Центрально-Східної, Південно-Східної та Східної Європи раннього нового часу. В контексті відносин між Варшавою, Москвою, Стамбулом і Стокгольмом висвітлюється міжнародно-політичний статус козацької держави протягом XVII ст. — на початку XVIII ст.

Розраховане на науковців, дипломатів, викладачів, студентів історичних та інших гуманітарних факультетів, усіх, хто цікавиться історією України та міжнародних відносин.

Яворницький Д. І.

Гетьман Петро Конашевич Сагайдачний. - Дніпропетровськ : Січ, 1991. - 70 с.

Праця Д. І. Яворницького присвячена дослідженню життя, державно-політичної діяльності та славних подвигів гетьмана України Петра Конашевича Сагайдачного — народного героя, козацького полководця, видатного політика і українського просвітителя.

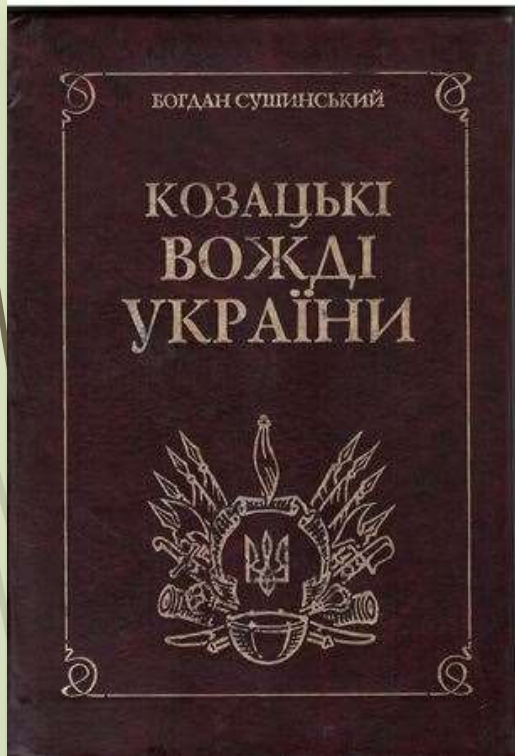
Сушинський Б. І.

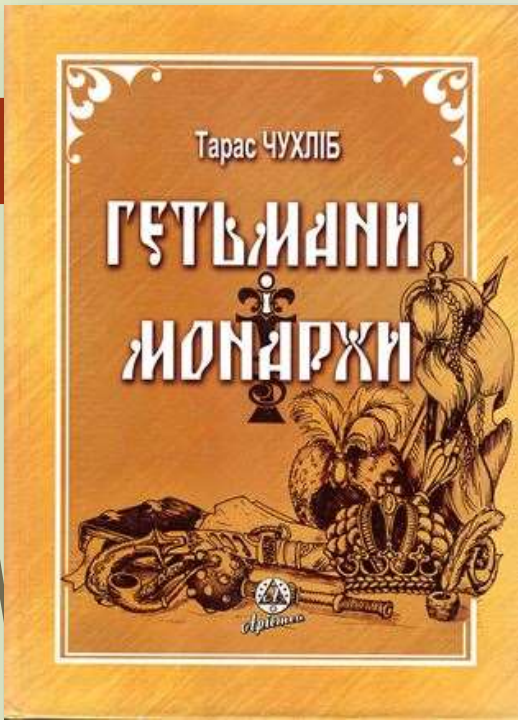
Козацькі вожді України. Історія України в образах її вождів та полководців ХУ-ХІХ століть : історичні есе. – Одеса : Альфа-Омега, 1998. – 682 с.

“Козацькі вожді України. Історія України в образах її вождів та полководців ХУ-ХІХ ст.” — унікальне видання, в якому подаються історико-літературні есе про відомих, маловідомих, або й зовсім невідомих широкому загалу — всього 177 імен! — військових діячів України, через долю яких пізнаємо мужню, трагічну і водночас славу півтисячолітню історію нашої Вітчизни. Характерною ознакою есе є те, що письменник відходить від традиційних “виразно класових”, а отже, упереджених оцінок діянь багатьох українських полководців. Об’єктивно аналізуючи військову та політичну ситуації, в яких їм доводилося діяти, автор нерідко вступає в полеміку з деякими істориками, знімаючи з українських лицарів давнє тавро “зрадників”, “відступників”, відкидаючи неприпустимий тон зверхності при оцінці ролі в нашій історії окремих її постатей.

Автором цих есе є відомий письменник та історик, автор близько сорока художніх та історико-публіцистичних книжок, лауреат Міжнародної літературної премії ім. О. Дюма, академік Богдан Сушинський.

Майже всі есе публікувалися в періодиці і викликали значний громадський та читацький інтерес, котрий засвідчує, що книга ця має велике пізнавальне значення як для учнів та студентів, так і для вчителів, викладачів вузів, науковців, всіх, хто цікавиться історією України. Цілком природно, що вона є чудовим посібником для патріотичного виховання воїнів Української армії.

Чухліб, Т. В.

Гетьмани і монархи : Українська держава в міжнародних відносинах 1648-1714 рр. [Текст] : наук. вид. / Т. В. Чухліб ; НАН України, Ін-т історії України, НДІ козацтва. - 2-е вид., доопрац. - К. : Арістей, 2005. - 640 с.

У книзі на основі багатого джерельного матеріалу із залученням досягнень вітчизняної та зарубіжної історичної науки розкриває міжнародно-політичний статус Української козацької держави у другій половині XVII - на початку XVIII ст. Через призму відносин гетьманських урядів з володарями Речі Посполитої, Московської держави, Османської імперії, Кримського ханства, Шведського королівства, Молдавського князівства та інших країн висвітлюються головні напрями тогочасної вітчизняної зовнішньої політики.

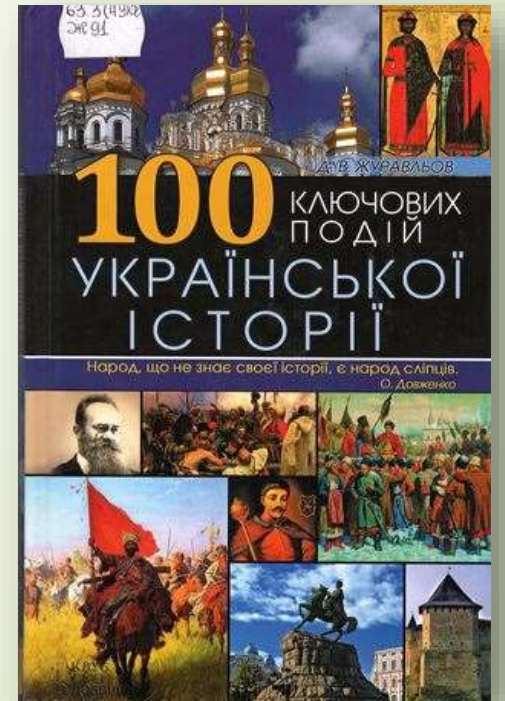
Видання розраховане на дипломатів, науковців, викладачів, студентів, військовослужбовців, усіх, хто цікавиться історією козацтва України та її міжнародних відносин.

Журавльов, Д. В.

100 ключових подій української історії [Текст] / Д. В. Журавльов. - Харків : Кн. клуб "Клуб сімейного дозвілля", 2014. - 398 с.

Вважають, що історія розвивається по спіралі, проходячи через ті самі процеси, що відбувалися сотні років тому. Завдяки цій книзі ви дізнаєтесь про ключові події української історії, які не тільки сприяли формуванню української нації, а й суттєво вплинули на подальший розвиток та становлення нашої держави. А отже, знаючи їх, можна спробувати завбачити, що станеться у майбутньому!

Унікальна методика подання матеріалу дозволить вам освіжити й поглибити знання з історії України від стародавніх часів до сьогодення.

Журавльов, Д. В.

Мазепа [Текст] : людина, політик, легенда / Д. В. Журавльов. - Х. : Фоліо, 2007. - 380 с. - (Історичне досьє).

Іван Мазепа — одна з тих знакових постатей української історії, життя та вчинки котрих і сьогодні викликають гарячі суперечки як фахових істориків, так і аматорів, а також людей взагалі далеких від історичних перипетій. Політичний діяч, військовий, дипломат, меценат...

Мало кому випала така цікава непроста доля за життя та після смерті. То хто, зрештою, таки Іван Степанович Мазепа? Приятель царя Петра, один із перших кавалерів найвищого російського ордену Андрія Первозванного і борець за інтереси Української козацької держави; будівничий величних соборів, що дотепер є окрасою багатьох українських міст, — і «Юда», відлучений від церкви, підданий анафемі; неймовірно обережний майстер складних дипломатичних ігор і людина, що зуміла поставити на карту все і, зрештою, програла найризикованішу й найголовнішу гру свого життя; блискучий світський кавалер у душі розкішного, неповторного XVII століття, улюбленець жіноцтва і чи не єдиний справді обдарований поет і музикант-аматор серед усіх українських гетьманів...

Можливо, той, хто прочитає цю книгу, зможе створити свій власний варіант образу Мазепа — одного з найкolorитніших найцікавіших українців.

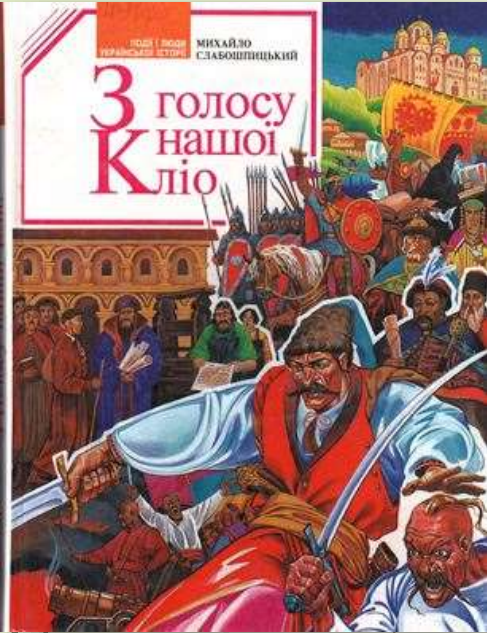

Савченко, В. А.

Павло Скоропадський-останній гетьман України [Текст] : біографія (Автобіографія) / В. А. Савченко. - Х. : Фоліо, 2008. - 378 с. - (Історичне досьє).

Нова книжка відомого історика В. Савченка присвячена Павлу Скоропадському, останньому гетьману України, діяльність якого пов'язана з бурхливими подіями епохи Громадянської війни. Кавалергард і генерал, найбагатший поміщик, плоть від плоті вищого світу Петербургу, що успішно робив кар'єру й особисто знав імператора, він волею долі стає диктатором України. Оцінювати гетьмана Скоропадського можна і як «лиходія», і як «праведника», але саме своєю неоднозначністю він і цікавий. Лев Троцький назвав його українським Бонапартом, генерал Денікін — другим Мазепою.

Ким же він був насправді? Відповідь на це запитання допоможе знайти книжка, при написанні якої автор використав архівні матеріали, документальні джерела, спогади учасників подій.

Слабошпицький, М.

3 голосу нашої Клію: події і люди української історії. – Київ : Махаон-Україна, 2000. – 224 с.

Ця книжка поведе вас складними і драматичними дорогами національної історії, на яких ви зустрінетеся з багатьма видатними синами й доньками українського народу. Ви дізнаєтеся про те, як впливали визначні політичні діячі на хід подій та «біографію» мас, а також про те, як події вносили нову несподівану логіку в перебіг людських життів. Отож історія в конкретній долі і конкретна доля в історії. В тих стосунках не буває нічого випадкового, все взаємопов'язане і все закономірне.

Книжка складається з біографічних ескізів особистостей, па яких лежить незгасний відсвіт історії. Ескізи увібрали в себе цікавий фактичний матеріал і відзначаються белетристичною легкістю його викладу. Книжка охоплює період од часів зародження держави Київської Русі й до зруйнування Запорозької Січі.

Капранови (Брати).

Мальована історія незалежності України [Текст] : научно-популярная литература / Капранови ; худож. Юрко Журавель [и др.]. - Київ : Гамазин, 2017. - 79 с. : ил., цв. ил

Незалежність не впала з неба - державницька традиція живе на наших землях зі скіфських часів і фактично не переривалася до 1991-го. Короткий і зрозумілий виклад подій минулого разом із мальованими історіями дозволить читачам легко зорієнтуватися у такому складному питанні, як походження Української держави та боротьба за її встановлення, а пантеон героїв дасть приклад для наслідування.

Це - книжка для дорослих і дітей, для батьків, які хочуть, щоб їхні нащадки вирости українцями.

Голобуцький, В.

Запорізьке козацтво [Текст] : іст. л-ра / В. Голобуцький . - К. : Вища школа, 1994. - 539 с.

Чи знаєте ви, в які часи і за яких умов виникло козацтво, як утворилася Запорозька Січ? Що вам відомо про боротьбу козаків проти панської Польщі, турецьких і татарських завойовників, про Визвольну війну українського народу під проводом ушавленого гетьмана Богдана Хмельницького? Прочитавши книгу, ви пройдете героїчними шляхами майже трьохсотрічної історії козацької минувшини аж до останнього вільного подиху Запорозької Січі, трагічно обірваного волею Катерини II.

В основі дослідження — цікаві вітчизняні і зарубіжні історичні джерела, що багатогранно розкривають картину життя і побуту, матеріальної і духовної культури запорожців, які давно зажили надійної світової слави.

Шерер Ж.-Б.

Літопис Малоросії, або історія козаків-запорожців та козаків України, або Малоросії / пер. з фр. В. В. Коптілова. - Київ : Укр. письменник, 1994. - 311 с.

Уперше українською (перекладів на жодну з інших слов'янських мов немає) надруковано працю французького історика XVIII століття — перший західноєвропейський твір, цілком присвячений історії України. Зі сторінок книги промовляє щира симпатія автора до України, захоплення героїчною боротьбою козаків за волю. Попри помилки, упередження, схилення перед потужністю імперії, проти якої боролись козаки, перед культом Катерини II, узагальнення Ж.-Б. Шерера звучать цілком по-сучасному: **«Цей народ, пам'ять якого повна спогадів про предків, скинув із себе ярмо, — і саме цього не хочуть йому пробачити».**

